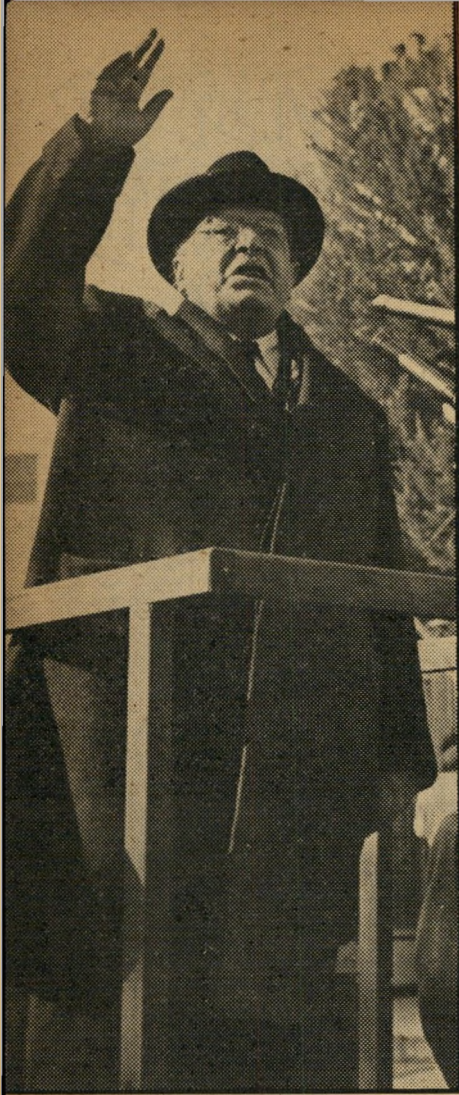

מדוע קיבל בן גוריון את תכתיבה של הגווארדיה הישנה?

אותם הימים, נמשך אל הציונות הפועלית, ובהיותו בן 17 יצא מטעם סניף פועלי ציון בעיירתו לועדה אזורית במינסק. שם הופיע מרצה בעליוחק: יצחק בן צבי, מי שנועד להיות נשיאה השני של המדינה. בן צבי עשה רושם עז על רובאש ב. אך בעוד שהראשון עסק בצד האירגוני-מחתרתי של הציונות, נטה כשרונו של השני לצד הספרותי. הוא תירגם את הפלטפורמה שלנו של דוב בר בורוכוב מרוסית לאידיש, ו' כאשר יסד בורוכוב את השבועון הראשון של פועלי ציון, קרא לזמן הצעיר לשמש מתרגם קבוע במערכת. עיקר תפקידו: לתרגם מרוסית את מאמרי בורוכוב ובן צבי. היתה זו התחלה של קאריירה עתונאית ספרותית, שהובילה את זלמן שזר דרך

שכבר הגיע הזמן לשים אותי בנפסליון? השיב שפירא, נעלב. חרות, שתחת מנהיג תי היחיד של בגין לא טיפחה אף מדינאי זקן בעל שיעור-קומה, עמדה ללא מועד רציני. בתוך מפא"י ליבלבה תיקחה כלשהי, שחרות לא תתנגד לשזר. שזר עצמו עשה מוחוה ידידותי כלפי חרות, כדי להגדיל תיקחה זו. בנאום ההספד שנשא לזכר בן צבי, בישיבת מרכז מפא"י, לאחר שכבר נודע על ההחלטה להציג את מועמדותו לנשיאות, הפליג בשבחיו ארוכי כים לזאב זיבוטנסקי, כאחד מאבות הציונות ברוסיה. אך חרות לא נתפתחה. ● הליבראליס פנו לפינחס רוזן, אך רוזן סירב. היה לו שיקול פוליטי, מבוסס על חשבון-קולות מפוכה. אולם הא העלה

מזה שנים לא היתה מפא"י כה זריזה. שבוע ימים אחרי מות הנשיא חזרו חב" ריה והדגישו, כי כל עוד לא מלאו שבעת ימיהאבל, לא ידבר איש בצמרת על בחירת יורש לבן צבי. והנה, בו ביום שהכנסת התכנסה לשיבת-אבל, תחום השבעה, כבר הספיקה המפלגה לא רק לדון, אלא גם להגיע לכלל החלטה סופית. כאשר התכנסה מזכירות המפלגה בירושלים, בין ישיבת-האבל של הכנסת ליש"י בת-האבל של מרכז מפא"י, ידעו רק מעטים כי בישיבה זו תיפול ההכרעה. רוב חברי המזכירות היו משוכנעים כי רק ייערך דיון ראשון, בו יסקרו את היעמדים השונים לתפקיד זה. כל אחד ערך לעצמו את המאזן לגבי השמות שהועלו בשמועות: יעקב דורי,

הנשיא הבא

הבטאונים הראשונים של המפלגה באידיש, העתון הראשון שיצא בווינה, עד לשולחנו של עורך דבר בתל-אביב. פעמיים עלה ארצה. בניגוד לראשון ולשני — ייב חר בלי כל מתנגד. כמות שבוע הסתמנה האפשרות, כי הנשיא השלישי — בניגוד לראשון ולשני — ייב חר בלי כל מתנגד. * * * המתרגם הצעיר

גם נימוק אישי: בהיותו אלמן, אין הוא סבור כי ייטיב למלא את תפקיד הנשיא. כתום שבוע הסתמנה האפשרות, כי הנשיא השלישי — בניגוד לראשון ולשני — ייב חר בלי כל מתנגד. * * * המתרגם הצעיר

גולדה מאיר, קדיש לוו, משה שרת, זלמן שזר, רחל ינאית. זר, חציית-ריטר אנשים ידעו מה עומד לקרות. שעה קלה לפני ישיבת המזכירות הודיע לוי אשכול לדוד בן גוריון, כי מנוי וגמור עם הגווארדיה הישנה של המפלגה לסכל את בחירתו של כל מועמד אחר — פרט לזלמן שזר. אשכול לא העמיד את ה' דבר כהתמרות ברצונו של בן גוריון, אלא הזכיר, כי לפני חצי שנה, בשעה שניראה כי יצחק בן צבי לא יסכים להציג את מועמדותו בשלישית, החליטה מזכירות המפלגה להציג במקומו את זלמן שזר.

אך למרות היותו "שבוי אורח" לא חש את עצמו מנותק אי בודד בארץ הורה. הוא קבע את ישיבתו בספריית הקהילה היהודית ברבלין, ניצל את הזמן לעריכת מאהק רים היסטוריים על יהדות פולין. הוא התקבל למערכת הבטאון היהודי החשוב ביותר בקרלין, כש עצמו במהרה מעמד של עסקן ציבורי, השתתף בין השאר בירחון שערך פרופסור מארטין בובר.

האיש אשר כבר עתה נראה כבעל סיכויים מוחלטים להיות הנשיא הבא, הוא אגדה. לא מן האגדות ההירואיות-מאגיות — שבהן שורים שמות אירגון השומר, הגדוד העברי וההגנה — כי אם אגדה של עסקן-פובליציסט מראשית הציונות.

בן גוריון, שהשתתף באותה ישיבה מלפני חצי-שנה, שתק אז, והחלטה התקבלה פה אחד. אולם כעבור ימים מעטים, הובן פשר שתיקתו של בן גוריון. הוא לחץ על ידידו בן צבי, וזה התעלם מהזהרות רפאלי והסכים להציג את מועמדותו לנשיאות. מועמד דות שזר, שא נו אהוד על בן גוריון, התיבטלה אז מאלוה.

"השבוי האורח" מרוסיה האוייבת התאקלם בחיי הבירה של גרמניה עד כדי כך, שיסד שם, תוך כדי המלחמה, את מפלגת פועלי-ציון הגרמנית. עם סיום המלחמה היה ראשה המוכר של מפלגה פעלתנית ר' משגשת, בעלת זכויות לשגר נציגים ל' קונגרסים הבינלאומיים של התנועה הציונית. באחת משליחותיו אלה, אף הגיע בשנית

שניאור זלמן רובאשוב, שב-1949 הפך את ראשי-התיבות של שמו לשם העברי שזר, ידוע כנואם וכותב פאתטי להפליא. בקונגרסים הציוניים נשמר לו, מזה דור, הכבוד לשאת את נאומו-ההספד, בשפתו ה' מליצית השופעת. ייתכן כי הנטייה לעצבות לירית זו באה לו מנסיון עזום, בו התנסה בהיותו עדיין תינוק בן שלוש. העיירה מיה, בפלך מינסק הרוסי, הועלתה באש. רובאי שוב האב, סוחר עצים ממשפחה חסידית מכובדת, אסף את משפחתו ועקר לעיירה סמוכה, שם קיבל הילד חינוך בחדר. כמו צעירים יהודים רבים ברוסיה של

בן גוריון יכול היה להודיע הפעם ל' אשכול, כי יתנגד להתיארת ההחלטה ה' ישנה. אולם גם הפעם העדיף לשתוק — בגלל שיקולים שונים. הוא ידע, כי צמרת הגווארדיה הישנה רותחת נגדו, וכי הלחצים הפועלים בתוכה דוחפים את המפלגה לק' ראת נקודת-התפוצצות. הוא החליט לחסות את המתיחות, למונע התפוצצות בעניין בחי' רת הנשיא, מתוך חשבונו, כי את המערכה עם החתיקים ינהל על בעייה חשובה לו יותר: בעיית מינוי הממונה החדש על שר' תי הביטחון (ראה במדינה).

רחל זלמן שזר

לארץ-ישראל, פגש מחדש את חברת' מספר בורג, רחל כצנלסון, שהיתה פועלת בתל-עדשים, נשא אותה לאשה וחזר עמה ל' אירופה, להמשך עבודתו הציונית. הוא עלה סופית לארץ-ישראל ב'1924 — ומייד נבחר לתעד הפועל של ההסתדרות, יחד עם חיים ארלוזורוב. כאשר נוסד, כע' בור שנה, העתון היומי של ההסתדרות, וברל כצנלסון מונה כעורכו הראשון, פנה זה באופן טבעי לשזר, שישימש כסגן עורך דבר. אחרי מותו של כצנלסון התמנה כ' עורך העתון, בו הירבה לכתוב בשמות-עט שונים, כמו מאזין, רושם זר.

מחבר מגידת העצמאות

גבר הנמוך, בעל הגוף המוצק, ה' כתפיים הרחבות והמצח הגבוה, הפך חלק בלתי-נפרד מכל מאורע ציבורי. אם לא השתתף בו אישית — כתב עליו. אם לא כתב — נאם. כשענינו הגדולות יוקדות ב' התלהבות, היה מנופף את ורועותיו כסח' נות-ירוה ביום סערה. חבריו לשולחנות הנשיאות הכירו אותו כנואם מסוכן. כאשר היה קם לנאום, היו מפנים את הבקבוקים והכוסות מן השולחן, מתוך חשש שהוא עלול להשליכם מרוב התלהבות לקהל. הוא רגיל להלך כארי בכלוב, בשעה נאו' מיו. פעם אף הגיע לקצה הבמה מבלי לחוש בזאת, נפל ארצה. הוא קם והמשיך את נאומו. פעם אחרת קרע את כתפיות מכנסיו, שהוא רגיל להחזיק בהן בשעת נאום. שפתו המליצית אף מילאה מיסמכים רש' מיים לרוב. הוא אשר ניסח, למשל, את הודעות אסיפת הנבחרים על ש את יהדות ארופה, במלהמת העולם השנייה. ב'12 במאי 1948 התכנס הועד הצועל ה' ציוני בתל-אביב, להחליט על הצעדים הדר' שים לקראת הכרזת העצמאות. היה ברור, כי למדינה החדשה תהיה דרושה מגילה רבת-רושם, בה יפורטו שאיפותיה ועקרונ' תיה. התפקיד הוטל באיפן טבעי על זלמן שזר, שנעד להיות שר-החינוך הראשון של המד'נה העצמאית. מגילת העצמאות, ה' תלויה עתה בכל משרד ממשלתי והכלולה בספרייה-לימודי, היא יצירתו. כמו יצירות רבות אחרות, לא חתום עליה שם המחבר, כאשר חיבר את המיסמך ההירואי, ראה זלמן שזר נגד עיניו את המדינה החדשה בכל הדר עצמאותה וממלכתיותה. על כן נחזנו משפטיו במעוף והבטחת-קידמה אי' דיאל סטית, שלא תמיד הצדיקה אותם ה' מדינה שקמה מאז. באותם ימים של 1948 ראה זלמן שזר את עצמו כאיש-ירוח בשרות המדינה. אפילו הוא לא חלם, כי יבוא יום והוא יעמוד בראשה.